

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 16.7.2025
SWD(2025) 556 final

DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE
POVZETEK POROČILA O OCENI UČINKA

o Evropskem skladu za konkurenčnost

Spremni dokument

**k Predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta
o vzpostavitvi Evropskega sklada za konkurenčnost, vključno s posebnim programom
za raziskovalne in inovacijske dejavnosti na področju obrambe, razveljavitvi uredb
(EU) 2021/522, (EU) 2021/694, (EU) 2021/697 in (EU) 2021/783, razveljavitvi določb
uredb (EU) 2021/696 in (EU) 2023/588 ter spremembi Uredbe (EU) [EDIP]**

**k Predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta
o vzpostavitvi okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa za obdobje
2028–2034, določitvi pravil za sodelovanje in razširjanje rezultatov ter razveljavitvi
Uredbe (EU) 2021/695**

**k Predlogu sklepa Sveta
o vzpostavitvi Posebnega programa za izvajanje okvirnega programa za raziskave in
inovacije Obzorje Evropa za obdobje 2028–2034, določitvi pravil za sodelovanje in
razširjanje rezultatov v okviru navedenega programa ter razveljavitvi Sklepa (EU)
2021/764**

{COM(2025) 543 final} - {COM(2025) 544 final} - {COM(2025) 555 final} -
{SEC(2025) 555 final} - {SWD(2025) 555 final}

Povzetek
Ocena učinka naslednjega dolgoročnega proračuna EU (večletni finančni okvir) – financiranje EU za konkurenčnost
A. Nujnost ukrepanja
Zakaj? V čem je težava? V zadnjih tridesetih letih se je razlika v produktivnosti med EU in drugimi razvitimi gospodarstvi povečala, zaradi česar je EU manj konkurenčna kot druga večja gospodarstva. EU zaostaja za drugimi večjimi gospodarstvi na več področjih, vključno s tehnološkim razvojem, uspešnostjo raziskav in inovacij, tržno dinamiko in industrijsko zmogljivostjo. Krepitev evropske konkurenčnosti je zato postala ključna prednostna naloga, kot je navedeno v poročilu o prihodnosti evropske konkurenčnosti. Kot je navedeno v kompasu Evropske komisije za konkurenčnost¹, evropska konkurenčnost zajema zmožnost EU, da poveča rast produktivnosti, visok življenjski standard in strateško avtonomijo na hitro spreminjajočem se svetovnem prizorišču. Ta koncept presega tradicionalno konkurenco, ki temelji na stroških, ter izpostavlja inovacije, naložbe, odpornost in industrijsko moč, zlasti v zelenih, digitalnih in ključnih kritičnih sektorjih. V kompasu za konkurenčnost je opredeljenih več dejavnikov, potrebnih za povečanje konkurenčnosti EU: (1) zapolnitev inovacijske vrzeli, (2) razogljčenje ter (3) zmanjšanje prevelike odvisnosti in povečanje varnosti. Poleg tega je v njem izpostavljenih pet horizontalnih spodbujevalcev: (1) poenostavitvev, (2) odstranitev ovir na enotnem trgu, (3) financiranje, (4) znanja in spretnosti ter kakovostna delovna mesta in (5) boljše usklajevanje. Glavni poudarek Evropskega sklada za konkurenčnost bo poenostavitvev, financiranje in boljše usklajevanje. Obravnavanje navedenih problemov naj bi imelo pozitiven, čeprav posreden, vpliv na druge probleme, opredeljene v kompasu za konkurenčnost, kot je inovacijska vrzel, poleg tega naj bi zmanjšalo odvisnost Evrope od zunanjih virov za kritične tehnologije in vire ter tako povečalo varnost in odpornost.
Kaj naj bi prinesla ta pobuda? Glavni cilj te pobude je vzpostaviti naložbeno zmogljivost za podporo evropski konkurenčnosti na področju strateških tehnologij in sektorjev ter izkoristiti orodja za financiranje proračuna EU. Natančneje, pobuda spodbuja javne in zasebne naložbe skozi celotno naložbeno pot, zlasti na področju raziskav in inovacij, ter bolje izkorišča potencial proračuna EU za zmanjševanje tveganj, da bi čim bolj povečala njegovo dodano vrednost EU. Prav tako usmerja in osredotoča naložbe v strateške tehnologije in sektorje EU v podporo razogljčenju, varnosti in odpornosti. Poleg tega olajšuje dostop do financiranja EU s hitrejšimi, poenostavljenimi in usklajenimi postopki, osredotočenimi na uporabnika, ter izboljšuje skladnost naložb EU in držav članic.
Kakšna je dodana vrednost ukrepanja na ravni EU? Prvič, financiranje EU s krepitvijo sodelovanja in povezovanja med deležniki in mejami odpravlja nacionalne ovire in ustvarja kritično maso za reševanje skupnih izzivov. Drugič, EU z odpravljanjem nedelovanja trga in neoptimalnih naložbenih pogojev ter ustvarjanjem gospodarskega učinka krepi gospodarsko odpornost, mobilizira zasebna sredstva, privablja kapital, povečuje produktivnost po vsej EU in podpira gospodarsko koristne projekte, ki sicer morda ne bi bili uspešni. Povsod v EU podpira konkurenco, kar omogoča izbiro najboljših znanstvenih in inovativnih zamisli iz vse EU. Tretjič, EU lahko z bolj usmerjenimi naložbami in združevanjem virov bolje obravnava izzive po vsej EU in spodbuja skupne prednostne naloge, kot sta digitalni in zeleni prehod.

¹ COM(2025) 30 final. Kompas za konkurenčnost za EU.

B. Rešitve

Katere zakonodajne in nezakonodajne možnosti politike so se upoštevale? Ali ima katera od njih prednost? Zakaj?

Obravnavane so bile tri različne možnosti politike:

Prva možnost je „običajni scenarij plus“, pri kateri bi 14 programov² ohranilo lastna pravila, vendar bi Komisija poskušala zagotoviti več horizontalne skladnosti med skladi in razširiti pristop, ki ga uporablja platforma za strateške tehnologije za Evropo (STEP), da bi posameznim projektom pomagala izkoristiti kumulativno financiranje v okviru več programov.

Druga možnost je „okrepljeno usklajevanje med programi in skupna pravila“, katerih učinek bi se povečal z uskladitvijo pravil med programi, zlasti z uskladitvijo ciljev, sklopov in stebrov ter izvedbenih orodij in horizontalnih pravnih določb.

Tretja možnost je „konsolidacija programov v novem Evropskem skladu za konkurenčnost“, s katero bi ustrezne programe EU združili v en sklad s strateškim usmerjanjem, ki bi dal prednost politiki in ne programom. Ta možnost bi ustvarila enotno naložbeno zmogljivost za podporo strateškim sektorjem in tehnologijam, prelomnim inovacijam in razogljčenju prek nepretrgane naložbene poti od temeljnih in uporabnih raziskav do uvajanja, proizvodnje, storitev in rešitev. Strukturirana bi bila vzdolž manjšega števila sklopov politike, ki so ključni za konkurenčnost in odpornost EU. Njeno upravljanje bi skladu pomagalo, da se hitro odzove na nove izzive in prednostne naloge. Tretja možnost bi vzpostavila ravnovesje med predvidljivostjo, potrebno za dolgoročne naložbe, na primer za raziskave in inovacije, ter prožnostjo, potrebno za odzivanje na nastajajoče politične prednostne naloge.

Prednostna možnost je tretja možnost, saj ponuja celovit sklop ukrepov politike za odpravo sedanjih, zgoraj opisanih pomanjkljivosti na področju financiranja konkurenčnosti s strani EU. EU bo za zagotovitev uspešnosti prednostne možnosti izvedla ukrepe za zmanjšanje morebitnih negativnih učinkov, tudi z uravnoteženjem prožnosti in potrebe po predvidljivosti.

C. Učinki prednostne možnosti

Kakšne so koristi prednostne možnosti (če obstaja, sicer glavnih možnosti)?

Prednostna možnost bi zagotovila večjo donosnost naložb v 15 letih, pri čemer bi bila skupna korist na porabljeni euro za 15,74 % višja kot pri prvi možnosti („običajni scenarij plus“). Poleg tega bi se povečal izvoz iz Evropske unije, in sicer za 58 % več kot pri prvi možnosti, predvsem zaradi večjega obsega naložb. Splošni učinek prednostne možnosti na produktivnost EU bo verjetno pozitiven zaradi njene zmožnosti učinkovitejšega in uspešnejšega dodeljevanja sredstev.

Ta možnost naj bi prav tako zmanjšala upravne stroške za upravičence z vključitvijo točk dostopa in uvedbo enotnih pravil, poenostavitvijo postopka financiranja ter ustvarjanjem učinkovitejšega in podjetjem prijaznejšega okolja, ki bo koristilo zlasti hitro rastočim industrijam, MSP, inovativnim zagonskim podjetjem in projektom, ki potrebujejo dolgoročno podporo v obliki naložb. Poenostavljen in posodobljen postopek vložitve vloge bi povečal jasnost za nosilce projektov in na splošno olajšal dostop do financiranja.

Prednostna možnost poleg tega združuje postopke financiranja in razširja dostop do orodij financiranja, kar EU omogoča, da bolje izkoristi svoj potencial za mobilizacijo zasebnega kapitala in povečanje proračunske prožnosti. Ta možnost tudi krepi povezave med temeljnimi raziskavami in naprednimi fazami raziskav, inovacij in proizvodnje, s čimer zagotavlja dinamično gospodarsko strukturo v EU in boljše vključevanje zamisli na trg.

Cilj enotnega okvira financiranja na trgu je povečati konkurenčnost evropskih podjetij tako, da bi financiranje postalo dostopnejše in bolj strateško usklajeno. Tak okvir podpira tudi evropsko strateško avtonomijo in zmanjšuje kritične odvisnosti.

Socialni učinki vključujejo spodbujanje ustvarjanja delovnih mest, krepitev znanj in spretnosti ter regionalno gospodarsko rast, zlasti v strateških sektorjih. Vplivi te možnosti na okolje so tesno povezani z njeno prednostno obravnavo razogljčenja in čistih tehnologij kot ključnih sektorjev in tehnologij. S tem poudarkom bi dosegli pozitivne učinke na podnebje in EU usmerili na dobro pot k razogljčenju.

² V tej oceni učinka je obravnavanih naslednjih 14 programov EU: program Obzorje Evropa, sklad za inovacije, program Digitalna Evropa, Instrument za povezovanje Evrope – Digitalno, Evropski obrambni sklad, akt v podporo proizvodnji streliva, akt za okrepitev evropske obrambne industrije s skupnimi javnimi naročili, program za evropsko obrambno industrijo, program EU za zdravje, vesoljski program Unije, IRIS2, InvestEU, program Enotni trg (sklop za MSP) in program LIFE.

Kakšni so stroški prednostne možnosti (če obstaja, sicer glavnih možnosti)?
Prišlo bi lahko do nekaterih stroškov prilagoditve za vlagatelje in upravičence, ki že prejemajo sredstva EU. Organizacije, ki so navajene na sedanjo strukturo, bi se morale pri prehodu na enoten, integriran sklad prilagoditi. Čeprav bi bila potrebna začetna prilagoditev novemu skladu, bi morali upravičenci ta učni proces izvesti le enkrat, ne pa večkrat za več programov. Zaradi splošne lažje dostopnosti in manjših ovir bi se znatno zmanjšali splošni stroški vložitve vloge, tudi za širšo skupino prosilcev. Vzpostavitev enotnega portala na podlagi začetnih izkušenj s portalom za financiranje in razpise ter portalom STEP lahko pripomore k ublažitvi motenj, prilagodljive in odzivne trdne strukture upravljanja in mrež deležnikov pa lahko olajšajo prehod. Enostavnejša in razumljivejša struktura bi lahko razširila dostop do programov financiranja na nove upravičence in spodbudila inovacije v vseh sektorjih.
Kakšen bo vpliv na podjetja, MSP ter mikropodjetja?
MSP, ki že poznajo možnosti financiranja EU, bodo sprva imela stroške v zvezi s prilagajanjem zaradi prizadevanj za prehod, kot sta prilagoditev novim pravilom in seznanjanje s konsolidiranim sistemom za vložitev vlog. Ti stroški naj bi bili začasni in omejeni. MSP bodo sčasoma imela koristi zaradi nižjih upravnih stroškov za opredelitev ustreznih možnosti financiranja in vložitev vloge. Ključne prednosti vključujejo enotni portal za vloge, poenostavljena in usklajena pravila ter racionalizirane svetovalne storitve in točko „vse na enem mestu“, s čimer bi financiranje postalo dostopnejše, hkrati pa bi se zmanjšali stroški in zapletenost. Podporo MSP je treba vključiti v sklad za konkurenčnost, da bi zagotovili uresničitev teh koristi.
Ali bo prišlo do znatnih učinkov na nacionalne proračune in uprave?
Ne, saj gre za program, ki ga upravlja Komisija neposredno na ravni EU ali posredno prek izvajalskih partnerjev, pri čemer se sredstva dodelijo upravičencem.
Bo imela pobuda druge pomembnejše učinke?
Prednostna možnost bo izboljšala produktivnost in okrepila položaj EU v globalni vrednostni verigi, tudi s prelomnimi inovacijami, ki ustvarjajo nove trge. S podpiranjem inovacij in proizvodnje bo zmanjšala odvisnost in izboljšala tržni položaj podjetij EU. Strateško usmerjanje in namensko financiranje zagotavljata predvidljivost financiranja, vse od temeljnih raziskav do tržne uporabe. MSP bodo prinesli koristi poenostavljeni dostop do financiranja, nižji upravni stroški in hitrejši postopki dodelitve nepovratnih sredstev, kar bo izboljšalo njihovo zmožnost dostopa do kapitala. Pobuda bi lahko okrepila konkurenčni položaj strateških sektorjev in položaj EU na področju kritičnih in naprednih tehnologij. Pobuda bo z učinki prelivanja prinesla koristi sosednjim sektorjem, kar bo povečalo produktivnost.
D. Spremljanje
Kdaj se bo politika pregledala?
Ta pobuda se bo spremljala z okvirom smotrnosti za proračun za obdobje po letu 2027, ki je preučen v ločeni oceni učinka. Okvir smotrnosti določa poročilo o izvajanju v fazi izvajanja programa in retrospektivno oceno, ki se izvede v skladu s členom 34(3) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509. Ocena se izvede v skladu s smernicami Komisije za boljše pravno urejanje in temelji na kazalnikih, pomembnih za cilje programa.